

דברות קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

במעונות הקיץ של אנ"ש ותלמידי מוסדותינו - שנת תשס"ח לפ"ק

מכחו של יעקב אבינו שלא מת, ובכוחו ובזכותו אנו חיים, כי יעקב אבינו הוא למנן ולמחסה שיהיו יראים ושלמים עובדי ה' עד סוף כל הדורות.

ב

עוד יש לומר רמז בכתוב למען תהיה תורת ה' בפיך, על פי מה ששמעתי לספר כי פעם אחת בא אצל ק"ז מרן הדברי חיים ז"ע בחור אחד ביום הכנסו לעול המצות, ואחרי שהניח לו תפלין וכרך הכריכות טעה בחזור בפסוקי וארשתוך לי לעולם וגו' וסיים וידעתי את ה', וכשמוע הדברי חיים את מעותו צווח בקול כדי לתקנו, וידעת (בשרא) את ה'. וסיפר האישי בימי זקנותו, שער היום מצלצל באזניו צעקתו של הדברי חיים וידעת את ה', ובבוא לפניו עת נסיון שומע באזניו קולו הקדוש וזה מונע אותו מלחטוא. הרי שזכה אדם שקדושת מצות תפלין שהניח אצל מרן הקדוש בעל דברי חיים ז"ל נתלווה עמו בכל ימי חייו.

והנה בימי חכמי הש"ס הלכו בתפלין בכל היום, אך כיון שראו שאין יכולים להזהר בקדושת תפלין כל היום, תקנו שלא ללבשו רק בשעת התפלה, אך השפעת וקדושת המצוה ודאי שצריך להשאר על כל היום, וזהו למען תהיה תורת ה' בפיך, על דרך שדרשו (סוכה מ): תהיה בהוייתך תהא, דקדושת מצות תפלין צריך להיות עליו כל היום, לשעבד בזה תאות ומחשבות לבינו לעבודתו ית"ש.

ומצות תפלין צריך שייכנס באדם קדושה גדולה על כל היום, לדעת שהוא עבד נאמן להקב"ה בכל תהלוכות החיים, הן בלימוד התורה ועבודת התפלה, והן בעסקו באכילה ושתיה ובלינה בשכבו על משכבו שידע לפני מי הוא שוכב, ותמיד לא יסיח דעתו מן הקב"ה. וכן עבודת התפלה צריך להיות בחמימות, וכל תהלוכות האדם צריכים להיות על פי התורה בדרכי חסידים ואנשי מעשה, במעלות הקדושה ופרישות ושמירת העינים, להתברל מכל הבלי עולם הזה המצוי לפעמים בתולדה אצל ילדים ובחורים לתקן בעיניו ומסלסל בשעריו כדי שיהא נראה יפה, והשפעת מצות תפלין הוא לשרש את כל הבליים הללו, שהמוח של האדם ישתעבד ללימוד התורה וקיום המצות, להתנהג במדות טובות ובריאת ה' כל היום.

והמקום לעורר כאן על הזהירות בקיום מצות ציצית בשלימות, ידוע שכ"ק מרן אאמ"ר זללה"ה עורר את הילדים שחוטפי הציצית יהיו תלויים מבחינך. אך יש לעורר על עוד ענין, והוא מה שכתב המחבר בהלכות ציצית (סימן ט ס"ז) ירא שמים עושה מלית של צמר, ולא מצינו שום פוסק שיוסף על דברי המחבר לחלק, הני מילי בחורף אבל בקיץ יש מקילין, כי הלכה זו נוהגת בכל השנה בין בחורף ובין בקיץ, וירא שמים לובש במלית קמן של צמר בכל ימות השנה, אף אם השמש יוצא על הארץ והחום גדול. (ואנב אספר שבשבע ז' היינו בקצירת חטים בעיר אריזאנא והיה שם חום גדול מאד מאד, ועם כל זה עמדו נגד השמש לקיים מצות קצירת חטים.) ואף שהוא קשה, יש לדעת שאבן קשה להיות יהודי, "סאיז שווער צו זיין א איד, מען דארף אבער זיין גליקליך אז מען איז א איד", אשרינו מה טוב חלקינו ומה יפה ירושתנו, ועלינו להודות לה' בכל יום שיש לנו הזכיה לקיים מצות הקדושות הללו, גם על המצוות שאנו מקיימים בכל יום ויום, כגון מצות ציצית, מצות תפלין ומצות קר"ש, כי הם חיינו ואורך ימינו, וזהו כל חיותנו. והש"ת יעזור שיהיה לנו הזכיה לקיים כל מצות ה' הן דאורייתא והן דרבנן בשמחה ובהתרוממות הנפש ובחיות דקדושה ושמחת הלב והרחבת הדעת.

והש"ת יעזור שימי הקיץ יעברו בבי טוב בהצלחה וסייעתא דשמיא, מתוך בריאות הגוף ועבודת ה' בהרחבת הדעת ובכל טוב, ואי"ה כאשר תחזרו לביתכם

יום ה' פרשת חקת

דרשה לילדי תשב"ר במחנה קרית יואל

אחר הנחת תפלין לנכדו הבחור יואל נ"י

בן הדב"נ הגה"צ רבי שמעון זאב מייזליש שליט"א מו"ץ קרית יואל

בפ' בא, והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך. ויש להבין למה תלה הכתוב לימוד התורה למצות תפלין דנראה כנתינת טעם. ונראה בחקדם מה שדרשו חז"ל במס' תענית (דף ה'): יעקב אבינו לא מת, שנאמר (ירמיה ל') ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים, מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים אף הוא בחיים. ויתבאר על פי מה שביאר כ"ק מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (פ' ויהי עמוד הצו) בכוננת הגמרא יעקב אבינו לא מת, כי יעקב אבינו בחיים חיותו היה משפיע קדושה גדולה לכל ישראל, ובכוחו ובזכותו ניצולו כל אותו הדור מחטא ופשע, ואף לאחר מיתתו עדיין זכותו קיימת להגין על ישראל, ע"ש. והאריך בזה כ"ק מרן אאמ"ר זללה"ה בברך משה (פ' ויהי עמוד שו'), ע"ש. ואכן בכחו ובזכותו אנו חיים, חיים שיש בהם אהבת תורה ויראת שמים, כי כחו של יעקב אבינו נשאר לעד ולנצח נצחים, וזכותו קיימת להגן עלינו שנוכל להתחזק בימי הגלות שלא להגרר אחר זרם השוק ונעברתו ית"ש בלבב שלם. וזהו ענין יעקב אבינו לא מת, דכיון שאנו זוכים להשפעתו קדושתו הרי הוא כאילו חי עמנו.

ודבר זה יש להעמיס במאמר הגמרא יעקב אבינו לא מת וכו' מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים אף הוא בחיים, דהנה אין היקש למחצה (כריתות כב.), ובכן כיון דדרשו מקרא שיעקב אבינו לא מת, הדרא ההיקש לאורך גיסא ודרשינן מה הוא בחיים אף זרעו בחיים, וכן קדושתו של יעקב אבינו משפיע שיהיו זרעו בחיים, ואף שכבר עברו כמה אלפים שנה מפטירתו של יעקב אבינו, עם כל זה בכח קדושתו אנו עוסקים בתורה ובמצות, ואנו זוכים לחיים של אהבת תורה ויראת שמים וזהו החיים האמיתי, כי הם חיינו ואורך ימינו.

והנה איתא במס' סנהדרין (דף ד'): תניא (מנין לארבע בתים בתפלין של ראש), לטמפת (דברים ו' ח') לטמפת (דברים י"א יח') לטמפת (שמות י"ג טו), הרי כאן ארבע דברי רבי ישמעאל. וכתבו בתוס' (ד"ה לטמפת) תימה דלא כתיב וי"ו בין פ"א לת"ו בכולו, ויש מפרשים משום דכתיב (שמות י"ג טו) ולטמפת, וגורעין וי"ו דברישי התיבה, ומוסיפין בסוף התיבה ודורשין, ע"ש. הרי כי ממצות תפלין יש ראייה דגורעין ומוסיפין ודורשין. והנה כתב בנחלת יעקב (פ' ויהי אות ט) כי מה שאמרו חז"ל יעקב אבינו לא מת, יש ללמוד מגורעין ומוסיפין, דכתיב (מכה ז' א) תתן אמת ליעקב, וגורעין הלמ"ד מן ליעקב, ומוסיפין לתיבת אמ"ת והוא יעקב ל"א מ"ת, עכ"ד.

וזה שאמר והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך, והיינו ארבע בתים בתפלין של ראש, והטעם דגורעין ומוסיפין ודורשין, אם כן מזה מוכח דיעקב אבינו לא מת ונשאר כח קדושתו אתנו להצילנו מכת היצה"ר, ועל כן למען תהיה תורת ה' בפיך, על דרך שדרשו (סוכה מ): תהיה בהוייתך תהא, כי בכחו של יעקב אבינו ישאר בפיך כח התורה הקדושה לעד ולנצח נצחים, כי לא תשכח מפי זרעו, והכל הוא מכת יעקב אבינו דלא מת, ובזכותו אנו זוכים לחיי התורה וחיי קדושה, וגם בגלות החל הזה שנדחנו ממקום למקום ויתהלכו מגוי אל גוי, עוד ישנם בני ישראל עובדי ה'

תקחו עמכם מלא חפניים של תורה ויראת שמים ומדות טובות וכל טוב, וכל העוסקים במלאכת הקודש יהיה להם הצלחה וסייעתא דשמיא.
והברכה אחת היא לתתנו שליטא שיזכה לגדל כל ירח לתורה ולחופה ולמעש'ט בשמחת הלב, ונכדי החשוב נ"י אשר נכנס לעול המצות, יקיים בו למען תהיה תורת ה' בפיך, בהווייתה תהא, להיות רבוק בכל ימי חייו בתורה ומצות ולעשות רצון ה' בהרחבת הרעת ובטוב לב ובכל מילי דמיטב, עדי נזכה לביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

*

דרשה לתלמידי ישיבה קטנה במחנה קרית יואל

על כן יאמרו המושלים בואו חשבון תבנה ותבונן עיר סיוחון. במס' בבא בתרא (דף ע"ה:) אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן, מאי דכתיב על כן יאמרו המושלים בואו חשבון, המושלים אלו המושלים ביצרים, בואו חשבון בואו ונחשוב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכר עבירה כנגד הפסידה, תבנה ותבונן, אם אתה עושה כן תבנה בעולם הזה ותבונן לעולם הבא.

ונראה בהקדם מה שכתב התוס' יו"ט (אבות פ"א מ"ב) על המשנה אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס, שאין רצונו לומר שעבודה על מנת לקבל פרס אסורה, שמכל מקום עובד ה' הוא, ומפני כן לא נמנעה התורה להודיע שכר ועונש, אלא שאם יעבוד לתקות שכר ומניעת היוק, אינו במעלה כמו העובד מאהבה שאין לו בעבודתו שום הנאה כלל, עכ"ד.

וכתב על זה א"ז זללה"ה בייטב לב (פ' ראה אות ט) דלכאורה לפי זה יש להבין מפני מה נקרא עובד ה' אם עובד על מנת לקבל פרס, הרי כוונתו לצורך עצמו ואת עצמו הוא עובד להשמר מעונש או לקבל שכר, ויראה כי עיקר העבודה בזה הוא האמונה שמאמין בשכר ועונש, וכבר אמרו (פסות כ"ד.) בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר (חבקוק ב' ד') וצדיק באמונתו יחיה. ואמנם זהו עתה אשר אותותיו לא ראינו עין בעין, כי אם לשמע און שמענו מאשר ספרו לנו אבותינו. אבל בימי משה רבינו אשר בצאתנו מארץ מצרים עד בואינו אל הארץ, אשר ראינו עין בעין שכר ועונש, שכן של ישראל ועונשן של מצרים ואומות העולם, אם כן העבודה על מנת לקבל פרס לא היה חשובה עבודה כלל, עכ"ד.

ובזה יתבאר דרשת חז"ל על כן יאמרו המושלים, אלו המושלים ביצרים, בואו חשבון, בואו ונחשוב חשבוננו של עולם, אשר בעוה"ר ההסתר פנים גדול מאד, העולם כמנהגו נוהג ואינו מעניש לעוברי רצונו, ויש רשע וטוב לו וחז"ל צדיק ורע לו, ולכן אם בזמן כזה מושל ביצור, אף שהוא מכין הפסד מצוה כנגד שכר, תבנה ותבונן בעולם הזה ולעולם הבא, כי זה מורה על האמונה הגדולה המושרשת בנו, ועל האמונה גופא נקרא עובד ה'.

ב

או יאמר בואו ונחשוב חשבוננו של עולם, לחשוב ההבדל של ימי הנעורים לימי הזקנה. ומצינו בגמרא (שבת כ"א:) דאמר אב"י אי זכאי גמירתיה לשמעתי מעיקרא, והא גמרא, נפקא מינה לנירסא דינקותא, ופירש"י דגירסא דינקותא מתקיים יותר משל זקנה. הרי כי גם שלבסוף למד ההלכה, היה כואב לו על מה שחיסרה בגירסא דינקותא. וידוע מה שכתב א"ז הישגת משה זללה"ה במכתב לבנו, שעה אחת בימי הבחרות הוא כשנה שלימה בשנות העמידה. ומעתה עלינו לחשוב ולהתבונן כמה שעות יש במעת לעת, שהם נחשבים לכמה וכמה שנים בשנות העמידה, כמה שעות יכולים ללמוד בימי הבחרות ולקנות בהם שלימות על כל ימי החיים, ואמרו חז"ל (אבות פ"ד מ"ב) הלומד ילד למה הוא דומה לדיו כתובה על נייר חדש, והלומד זקן וכו'. והנה כי כן יצר לב האדם רע מנעוריו להסיתו שמח בחור בילדותיך בהבלי העולם הזה, אבל המושלים ביצרים מחשבים חשבוננו של עולם הפסד מצוה כנגד

שכרה, אשר שעה אחת אשר יבלו בהבלי עולם הזה בימי הנעורים, הרי הוא כאילו בילה שנה שלימה של ימי העמידה, ועל אחת כמה וכמה אם מבליים חז"ל ימים וחדשים בימי הנעורים, הרי הוא פסידא דלא הרד.

אתם שוהים כאן במחנה הזה זמן קצר של פחות משלושה שבועות, אבל צריכים לחשוב חשבוננו של עולם, כמה שעות ישנם בשבועות הללו, ותראו כמה שנות העמידה ספונים בהם, ובשבועות הללו יכולים לקנות הרבה, שהרי כל שעה ושעה הוא כשנה שלימה, וצריכים להיות מן המושלים ביצרים לחשוב חשבוננו של עולם.

וכדבר זה הוא גם בענין הקבלה טובה שקבלו עליהם כמה מהבחורים כאן שלא לדבר שיחת חולין לפני התפלה, הנה בהשקפה ראשונה הוא חשבון של איזה שעות בכל יום לפני התפלה, אבל כאשר נחשוב ונתבונן בעומק הדברים, הרי כל שנה נחשב כמו שנה שלימה, ועלינו להתבונן שאם נשמע לספר על אדם מסוים שלא שח שיחת חולין שנה שלימה, כמה היה מופלג בעינינו, והרי באותה מעלה נתעלה כל בחור בהשעה אחת שאינו מדבר שיחת חולין.

ג

עוד מכלל חשבוננו של עולם שיתבונן בכל מעשיו ופעולותיו שיחיה לטובתו של עולם, לחשוב חשבוננו של חבירו, "ויך רעבענען מיט א צווייטן, נישט זיין אליינס איך לעב מיך אין מיין וועלטל, מילעבט מיט א צווייטן, חשבוננו של עולם מיינט וואס מקען דעם צווייטן ארויסהעלפן", ובמקום הזה ששוהים בחורים הרבה ביחד, המקום מוכשר ומסוגל לקנות מדות טובות וישרות בנימוסי דרך ארץ ונמילות חסד בעניני רוחני ועניני גשמי, למצוא חן ושכל טוב בעיני אלקים והאדם.

ד

ואף גם זאת בכלל חשבוננו של עולם, הכוונה על חשבון ימות העולם, בעמדינו בחודש תמוז, כבר עבר עלינו כמעט רוב השנה, ונשאר לנו עוד שלשה חדשים עד ראש השנה הבעל"ט, וצריך כל אחד לעשות חשבון בנפשו מה קנה בשנה זו, הן בלימוד התורה בהתמדה והן בעבודת התפלה, ובמה נתעלה השגתו בעבודת ה'. וכן צריכים לחשוב חשבוננו של עולם, לעשות חשבון על הלימודים שלמדו בשנה זו, ולחזור עליהם בכרי שיהיו שמורים בלבו ולא ישכחם.

ה

ועוד מצלצל באזניי מה ששמעתי מפ"ק של מרן דר"ז זללה"ה שאמר בליל יום הקדוש שנת תשכ"ב (ונדפס כעת בדברי יואל יו"ב עמוד שמו) בדרך מוסר, בואו חשבון בואו ונחשוב חשבוננו של עולם, היינו לחשוב שנות קיום העולם, כי שני אלפים האחרונים הן ימות המשיח (עבודה זרה ט), ובעוה"ר כבר נכנסו לשנת תשכ"ב וכמה נותר לנו עוד מהשני אלפים של ימות המשיח ועדיין בן דוד לא בא, והמליץ או במאמר הכתוב (משלי ג' כ"ד) אם תשכ"ב לא תפחד, בהגיע שנת תשכ"ב ועדיין לא נושענו וכי לא תפחד (בתמיה), עכרה"ק.

כוזרי ורבותי, כבר חלפו ועברו הרבה שנים, קרוב לחמשים שנה משנת תשכ"ב, בואו ונחשוב חשבוננו של עולם, עומדים אנו בחודש תמוז שנת תשס"ח ועדיין לא נושענו, עדיין אנו נמצאים בגלות אמעריקא. ובכן תראו למלאות הזמן היקר בתורה ועבודת ה' להיות מובדל ומופרש מכל הבלי עולם הזה, וכל הראש והמח יהיה שקוע בתורה, ותהיו רבוקים בתורה בשמחה ובטוב לבב.

והשיר"ת יעזור ביכות לימוד התורה, ויהי החודש הזה סוף וקץ לכל צרותינו, ופי' א"ז זללה"ה בייטב פנים (יפה לעינים אות א) הכוונה על חודש תמוז, שצירופו זה איננו שוה לי, עכ"ד. יהי רצון שיהיה סוף וקץ לכל צרותינו תחלה וראש לפדיון נפשינו, ויזכינו לביאת המשיח, והימים הבאים לקראתנו יתפכו לששון ולשמחה, ואז יתחילו הימים טובים ביום שבעה עשר בתמוז ויגמרו ביום תשעה באב, בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

*

דרשה לילדי תשב"ר במחנה רב טוב מאנטיסעלא

כי מראש צורים אראנו ומנבעות אשורנו הן עם לכרד ישכון ובגוים לא יתחשב, ופירש"י אני מסתכל בראשיתם ובתחילת שרשיהם ואני רואה אותם מיוסדים וחזקים כצורים ונבעות הללו על ידי אבות ואמהות. ויש להבין כוונת אומרו שבני ישראל מיוסדים וחזקים על ידי אבות ואמהות.

ויתבאר בהקדם קושי המפרשים (הובא בראש דור פ' תצוה) על אמרם ז"ל (תנ"כא וזמא פ"ט) שיעקב ועשו חלקו בשני עולמות, יעקב נטל עולם הבא ועשו נטל עולם הזה. ולכאורה לפי זה איך מצאנו ידינו ורגלינו לעשות חיל ולאכול חלב הארץ, והלא יאמרו גול הוא בדינו כי שייך כולו לעשו.

והחיד"א מביא התירוץ על זה בשם מהר"ש פרימו ז"ל, על פי מה שאמרו חז"ל (שבת פח.) תנאי התנה הקב"ה עם מעשה בראשית אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין, ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו. ואם כן אלמלא קבלו ישראל את התורה מוט התמוטטה הארץ ונמצא העולם אבר, וכאשר באו ישראל וקבלו התורה קיימו הארץ ומלואה, וק"ל (בבא מציעא כד.) דהמציל מזוטו של ים ומשילולותו של נהר הרי אלו שלו, ועל כן מגיע לנו להנות מטוב העולם הזה על פי הדין, עכ"ד. אך א"ז זללה"ה בייטב לב (פ' בראשית) כתב להעיר דהך תנאי היתה בגמר מעשה בראשית, כמ"ש רש"י ז"ל (בראשית א לא) יום הששי, הוסיף ה' בששי בגמר מעשה בראשית, לומר שהתנה עמהם על מנת שיקבלו עליהם ישראל חומשי תורה. וק"ל (גיטין עה.) דבעינן תנאי קודם למעשה, ובלאו הכי התנאי בטל ומעשה קיים, וכיון שהיה התנאי בגמר מעשה בראשית הרי זה מעשה קודם לתנאי, דהתנאי בטל ומעשה קיים, ע"ש לדרכו. וכיון דהתנאי בטל הדרא הקושיא לדוכתה איך יכולים בני ישראל להנות מטוב עולם הזה.

אך כ"כ מרן אאמ"ר זללה"ה בברך משה (פ' ויצא עמוד קנז) ביאר בטעם שמתרין בני ישראל להנות מטוב העולם הזה, על פי מה דאיתא בגמרא (שבת קטז) אמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה, אין העולם מתקיים אלא בשביל הכל תינוקות של בית רבן. ויותר מזה מציינו במס' בלה (רבי פ"ב תנא, בכל יום מלאך יוצא מלפני הקב"ה לחבל את העולם ולהפכו לכמות שהיה, אלא כיון שהקב"ה מסתכל בתינוקות של בית רבן שיושבים בבתי מדרשות, מיד נהפך כעסו לרחמים. נמצא שאלמלא הכל פיהם של תינוקות של בית רבן היה העולם אבר ונהפך לתוהו ובוהו, ובזכות תינוקות של בית רבן שעוסקים בתורה העולם מתקיים, ואם כן שוב הותר לנו להנות מטוב עולם הזה כדן המציל מזוטו של ים ומשילולותו של נהר דהרי אלו שלו, עכ"ד.

וכדבר הזה יתכן לומר לגבי ארץ ישראל, שכתב רש"י ז"ל (ר"פ בראשית) שהאומות העולם הם באים בטענה לישראל לסטים אתם שכבשתם ארץ שבעה עממין, וביאר א"ז זללה"ה בעצי חיים (ח"ב פ' בחקות) וכן כתב האלגאזי בשארית יעקב בפרשתן כי מאחר שקבלנו את התורה, קיימנו בזה את הארץ ומלואה וכל העולם הזה שלנו הוא, וממילא קנו את הארץ ואינו גול בדינו, עכ"ד. אך לפי האמור הרי הך תנאי בטל ואינו תנאי, וחוזר ונתעורר טענת האומות לסטים אתם שכבשתם ארץ שבעה עממין, אמנם בזכות תינוקות של בית רבן שפיר אנו מקיימין את העולם ומלואה, ואין להאומות עוד שום תביעה על שכבשנו את הארץ.

ובזה יתבאר דברי הכתוב, כי כתב האלגאזי בשארית יעקב שבלק רצה לעכב את בני ישראל שלא יכנסו לארץ ישראל, ולזה אמר ואנרשנו מן הארץ, שהוא בא בתביעה לסטים אתם שכבשתם ארץ שבעה עממין. ולזה אמר בלעם כי מראש צורים אראנו, אני מסתכל בראשיתן, קאי על תינוקות של בית רבן הנקראין ראשית (עין בעה"ט דברים כו ב), "איך קוק אן די שיינע לעכטיגע אידישע פנימער", התינוקות

של בית רבן היושבים בבית המדרש ועוסקים בתורה, ומכח זה אני רואה אותם כללית בני ישראל מיוסדים וחזקים על טוב העולם הזה כצורים ונבעות הללו, כי כל העולם הזה נקנה להם כדן בזכות הכל פיהם של תשב"ר שאין בהם חטא המקיימים ארץ ומלואה. ובוזה אדבר בשבת תשב"ר שנשעו למעונות הקיץ ומוסיפים להתעלות במדרגות התורה ויראה, שלא כמנהג המדינה לפרוק בחדשי הקיץ עול התורה ולהתענג בתענוגי עולם הזה, כי באמת סתם תענוגי עולם הזה הוא גול מחלקו של עשו, אמנם על ידי שתשב"ר עוסקים בתורה ומוסיפים עוד בהתמדה יותר מכל השנה, על ידי זה נתקיים העולם בהכל פיהם של תשב"ר, ובזכותם יכולים בני ישראל להנות מטוב עולם הזה.

ב

להלן בפרשה, לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו, אל מוציאם ממצרים וכו'. יש לבאר פסוק זה ולקשר הענינים בדרך רמוז.

ונראה בהקדם מה דאיתא במשנה (אבות פ"ה מ"א) בעשרה מאמרות נברא העולם. וננקוט כמה ענינים שהם במספר עשר, ויש בהם שייכות לעשרה מאמרות. ונקדים מה דפריך במס' ראש השנה (דף ל"ב.) אהא דתנן בעשרה מאמרות נברא העולם, והא מ' הוי, ומשני בראשית נמי מאמר הוא. אמנם בוותר הקדוש (פ' ויקרא דף י"ב.) וכן בפסיקתא (רבי פ"סקא כ"א) חשבו מאמר העשירי פסוק (בראשית ב י"ט) ויאמר ה' אלקים לא טוב היות האדם לבדו. והחילוק הוא במאמר ויאמר אלקים יהי אור, דלהגמרא הוא מאמר שני, ולהוותר והפסיקתא הוא מאמר הראשון.

ובזה אמרתי לפרש הכתוב (תהלים פ"ט י"ז) אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון, דהנה איתא בפסיקתא (רבי פ"סקא ט) עשרת ימי תשובה כנגד עשרה מאמרות שבהם נברא העולם. וזה שאמר אשרי העם יודעי תרועה, רמוז על יום ראש השנה שתוקעין בו בשופר, ה' באור פניך יהלכון, שהוא מכון נגד מאמר יהי אור, דלשיטת הוותר והפסיקתא זהו מאמר הראשון.

עוד זאת נקדים מה דאיתא בוותר הקדוש (השמטות דף ר"ט) עשרה מאמרות הן נגד עשר ספירות, כתר חכמה בינה, חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות. נהו תחתונות נפרט בהתפלה אחר ספירת העומר, ובפיוט אל מסתתר (שמזמין בסעודה שלישית) מפורטים כל ה' ספירות. וכן בהתפלות שאומרים בשעת ההקפות בשמחת תורה (ומקור מהחיד"א בעבודת הקודש) מבואר ז' הקפות נגד ז' מדות וההקדמה נגד כתר חכמה בינה. וגם עשרת ימי תשובה מכוונים נגד העשר ספירות, בכל יום נתקן ספירה אחת, בראש השנה הכתר, וכן בכל יום עד יום הכיפורים המכוון נגד מלכות (פרעה שער ר"ה פ"א). ומזה הטעם בגמר תפלת נעילה אומרים ה' מלך ה' מלך וכו', לרמוז על תיקון מדת מלכות הנעשה ביום זה. (עין בסידור מהרי"ק סוף תפלת נעילה לדרכו.) ולזה אומרים בראש השנה ויהי"כ, וישמעו רחוקים ויבואו ויתנו לך כתר מלוכה, כי ראש השנה הוא בחינת כתר ויהי"כ הוא בחנת מלכות.

והנה בתפלת מוסף דראש השנה אומרים עשרה פסוקים נגד מלכויות וזכרונות שופרות, ובמס' ראש השנה (דף ל"ב.) הני עשרה מלכויות כנגד מ', רב יוסף אמר כנגד עשרת הדברות שנאמרו לו למשה כסיני, רבי יוחנן אמר כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם. ובאמת אלו ואלו דברי אלקים חיים, לפי המבואר בוה"ק (ויקרא דף י"ב.) שהעשרה מאמרות והעשרת הדברות תלויין הא בהא ומכוונים זה כנגד זה. והנה כי כן על פי סודן של דברים (פרעה שער השופר פ"ה) העשרה פסוקים במלכויות וזכרונות שופרות, הן נגד העשר ספירות. שהעשרה מאמרות ועשרת הדברות מכוונים כנגדן.

ועל פי זה יתבאר הפסוק לא הביט און ביעקב, היינו בעשרת ימי תשובה דאו זוכין לכפרת העונות, והטעם לזה אמר ה' אלקיו עמו, שזוכין אז לעשות תיקונים בהעשר ספירות, ותרועת מלך בו, שלנגד זה אומרים עשרה פסוקי מלכויות וזכרונות שופרות, ואמר עוד אל מוציאם ממצרים, כי מטעם זה היו עשר מכות, שנודע סודן (פרעה שער חג המצות פ"א) שבאו מכות "ספירות קדושה להכניע" ספירות דסטרא דמסבותא.

ואנב גררא נזכיר עוד איזה דברים שהן במספר עשר, ומכוונים נגד עשרת ימי התשובה. איתא בפסיקתא (רבי פיסקא מ) אמר הנביא (ישעיה א טו) רחצו, הזכו, הסירו רע מעלליכם, מנגד עיני חדלו הרע, למדו היטב, דרשו משפט, אשרו חמוץ, שפטו יתום, ריבו אלמנה, תשע מדות כתב כאן, כנגד תשעה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים, ומה כתיב אחריו לכו נא ונוכחתי יאמר ה' אם יהיו חטאיכם כשנים כשלו ילבינו, כיום הכיפורים.

ובזה יש לתת טעם לשבח על מה שנהגו חסידים ואנשי מעשה לטבול במקוה ביום ראש השנה לפני תקיעת שופר אף שכבר טבלו בבוקר לפני התפלה. דהנה תקיעת שופר בא לעורר לתשובה כמו שכתב רב סעדיה גאון ז"ל בטעמיו לתקיעת שופר, כי יום ראש השנה הוא ראשון לעשרת ימי תשובה ותוקעין בו בשופר להכריז על ראשיתו כמי שמוזרז ואומר כל הרוצה לשוב ישוב, וכן מבאר ברמב"ם (הל' תשובה פ"ג ה'ד). והרי על התשובה בימים האלו הוזרז הנביא במאמרו רחצו הזכו וגו', נגד יום הראשון אמר רחצו, ולכן הולכין לטבול ביום ראש השנה, כדי להעלות על לבנו אזהרת הנביא רחצו, לרחוץ את נפשנו מתחלואיו וכתמיו לנקותו מכל סיג ופגם להטהר ולהתקדש בקדושה של מעלה.

ד

בתנא דבי אליהו (זוטא פ"ב) איתא, דעשרה מאמרות הוא כנגד עשרה נסיונות שנתנסה אברהם אבינו ונמצא שלם ככולו, לפיכך נתן הקב"ה לישראל עשרת הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים. ואכן איתא במדרש (ילקוט ראובני פ יורא) ביום הכיפורים נעקר יצחק, והרי זהו נסיון העשר של אברהם אבינו, ויום הכיפורים מיועד ומכוון נגדו.

ה

עוד שם בתנא דבי אליהו, דעשרת ימי תשובה הוא כנגד עשרת הדברות שקבלו ישראל בסיני. וביערות דבש (ח"ב דרוש א) מוסיף על זה, הואיל אנכי ולא יהיה לך בדבור אחד נאמרו (ילקוט ירמיה רמז רס), לכך שני ימים של ראש השנה כיומא אריכתא דמיא וקדושה אחת הם (ביצה ה'), עכ"ד.

ולפי זה יום א' דראש השנה הוא נגד הדיבור של אנכי, ולזה מתחילין בו באמירת אבינו מלכינו אין לנו מלך אלא אתה, שיום זה מכוון נגד אנכי ה' אלהיך, הוא יחוד מלכותו ית' בעולם.

והנה איתא בפסיקתא (רבי פיסקא כא) נאמרו עשרת הדברות כנגד עשר מכות שהביא הקב"ה במצרים. ובה יש ליישב מה שהקשו המפרשים על מה שפתיח ה' דברו במתן תורה אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, ולא אמר אשר בראתיך. אך לפי האמור יובן, שרצה הקב"ה לרמוז בזה כי מספר עשרת הדברות הן מכוונים נגד עשר מכות שהביא הקב"ה על המצריים במצרים ואחר כך הוציאנו מעבדות לחירות, וכדאי הוא ההוצאה שנהיה אנתנו משועבדים לו בכל עת ובכל זמן.

ובזה יש לפרש מאמר התיקוני הוזהר הקדוש (דף ע"ג) ויאמר אלהים יהי אור דא פסח, אור לארבעה עשר, ויהי אור דא ראש השנה, והוא פלאי. ולדרכינו י"ל שבא להורות דבר זה שעשרת ימי תשובה הן מכוונים נגד עשרה מאמרות (פס"ד פ"א), שלנגד זה נאמרו עשרת הדברות (וזה ויקרא דף י"ב), שהעשר מכות מכוונים כנגדם. ולכן אמר יהי אור דא פסח ויהי אור דא ראש השנה, כי המאמר הראשון יהי אור ויהי אור מכוון נגד פסח שיציאת מצרים היתה על ידי עשר מכות, וגם מכוון נגד ראש השנה שמתחיל בו עשרת ימי תשובה.

ו

כתב בשבלי הלקט (סימן ז) בברוך שאמר יש עשרה ברכות, כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם. וכעין זה כתב בשו"ת מהרש"ל (סימן סד) בנוסח ברוך שאמר עד התחלת הברכה דהיינו בא"י אמה' האל אב הרחמן כו', יש עשרה ברוך מכוונים נגד עשרת הדברות, וזלת ברוך הוא בתחילה וברוך שמו בסוף אינו מן

המניין, שהם נגד הברכות אשר הברכות לשבת להזכרת שמו המיוחד שצריך לומר עליהן בכל פעם ברוך הוא ברוך שמו, עכ"ד.

וכבר מבואר כי עשרת ימי תשובה הן נגד העשרה מאמרות (פס"ד פיסקא מ), ונגד עשרת הדברות (תנ"כ'א זוטא פ"א), ולפי זה י"ל שהעשרה ברכות הן נגד עשרת ימי תשובה. והנה בראש השנה נברא העולם כמ"ש (בתפלת מוסף ד"ה) היום הרת עולם, ולזה ברוך הראשון הוא ברוך שאמר והיה העולם, שהוא מכוון נגד יום ראש השנה שבו נברא העולם.

ז

כפ' בהעלותך, ויעש כן אהרן, ופירש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. והתמוה מפורסמת מאי סלקא דעתך שאהרן קדוש ה' יונה דבר מכל אשר יצוה ה'. וי"ל על פי מה שכתב באגרא דכלה (פ תרומה) בשם תלמידי הבעש"ט הקדוש זצלה"ה דכל מלאכת המשכן נגד מעשה בראשית מכוון נגד עשרה מאמרות, ומלאכת המנורה נגד המאמר הראשון, עכ"ד. (ועיין בליקוטים יקרים להמגיד ממעוריש סימן קכח). והנה לשיטת הזוהר (פ ויקרא דף י"ב) מאמר הראשון הוא ויאמר אלקים יהי אור, והרי זה מכוון נגד המנורה שהשפיע אור.

והנה העשרת ימי תשובה הן נגד עשרה מאמרות (פס"ד פיסקא מ), וראש השנה שהוא מאמר הראשון מכוון נגד מאמר ויהי אור, שהוא מכוון נגד המנורה. ולזה איתא בתיקוני הזוהר הקדוש (דף ע"ג) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור דא ראש השנה, כי ראש השנה מכוון נגד מאמר יהי אור, רמז על המנורה שהשפיע אור. [ועיין במדרש (ילקוט חדש ערך ביהמ"ק אות ס) בשם הזוהר (פ בהעלותך דף קמ"ט) דהנרות שהדליקו בבית המקדש היו דוגמת השופר שתוקעים בו בראש השנה].

ובזה י"ל מאמר התנא דבי אליהו (רסא פ"ה) בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע, מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, וצ"ב. אך לפי האמור יובן היטב, כי בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע ובקשו לשמוע את התורה הקדושה מפי הקב"ה עשרת הדברות בהר סיני, מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, כי במלאכת המשכן וכלי הקודש נכלל אור העשרת הדברות.

ועכ"פ המנורה מכוון נגד מאמר הראשון, שהוא נגד בחי' כתר (וזהר השממות דף ר"ג); נמצא שהמנורה מורה על בחינת כתר. (ועיין באמרי יוסף ר"פ בהעלותך). וידוע שאהרן הוא מרת הוד (זוטא השממות דף ר"ג); [ובסדר זה אנו מונין בחג הסוכות ובהקפות]. ובה יתבאר דברי רש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, להורות שהגם שמדתו של אהרן הוא מרת הוד והמנורה הוא בבחינת כתר, עם כל זה לא שינה מפעולת התיקון השייך למצות הדלקת המנורה, שאז השלים כל הענינים השייכים לבחינת כתר.

ח

ואציין לכם עוד מענינים הנוגעים למספר עשר. א) דבר פלא כתב מהרש"ל בים של שלמה (סוף מס' בבא קמא) נוהגין להזכיר בסיום כל מסכתא רב פפא עם עשרה בניו, רומזים כאלו הוזכרו עשרת הדברות, ע"ש לדרכו. ב) האברבנאל (ס"פ פקודי) כתב, יום שהוקם המשכן נטל עשר עטרות (במ"ד פ"ג ס"ו) נגד עשרה מאמרות שבהם נברא העולם. ג) בשבלי לקט (פ"י ח) כתב, יש בקדוש עשרה לשונות של שבת ואלו הן, יתגדל, ויתקדש, יתברך, וישתבח, יתפאר, יתרום, יתנשא, יתעלה, יתהדר, יתהלל, כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם, ומפני מה הפסיקו בין יתגדל ויתקדש לשאר תשבחות, כי עשרת הדברות כלולין בעשרה מאמרות, וכשם שהיה הפסק בין שתי דברות הראשונות לשמונה דברות האחרונות, ששתי דברות הראשונות נאמרו מפי הגבורה ושמונה דברות האחרונות שמעו מפי משה, כך הפסיקו בקדוש בין ב' שבחות הראשונות לשמונה האחרונות, עכ"ד. ד) בפירש"י (פ"ה דמסכת אבות) מצינו באגדה שלכן נתנסה אברהם אבינו בעשרה נסיונות, כנגד עשרה מאמרות, ללמדך שבזכותו העולם עומד, וכן אתה מוצא בעשרה דורות שתלה

הקב"ה מאדם ועד נח שמה יעשו תשובה, כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם, והארץ להם אפן כרי שלא יחריב עולמו הנברא בעשרה מאמרות. (ה) בפרקי דרבי אליעזר (פרק לא) עשרה ברכות בירך יצחק את יעקב על מל השמים ועל דגן הארץ, כנגד עשרה מאמרות שבהם נברא העולם. (1) בזה"ק (השמשות דף רסה) מפרש בברכת חתנים עשרה לשונות (כתובות ט), ששון, שמחה, חתן, כלה, גילה, דיצה, אהבה, אחוה, שלום, וריעות, כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם, והביאו רבינו בחיי בכר הקמח (ערך חתן). (2) ובמדרש (רבי פ' בראשית) כנגד "מאמרות ברך הקב"ה לאדם הראשון י" ברכות ואלו הן, פרו, ורבו, ומלאו את הארץ, וכבשות, ורדו ברגת הים, ובעוף השמים, ובכל החיה, ובכל הרמש, הנה נתתי לכם את כל עשב ונוי, ואת כל העץ. וכנגדן נתנסה אברהם אבינו עשרה נסיונות, וכנגדן נאמרו "בריות בפרשת ברית מילה (פ' לך), עכ"ה. (ח) בילקוט ראובני (פ' יתרו) כתב, עשרת הדברות נכללו בעשרה גלגלים, ועשרה תכונות בנוף האדם. ואלו הן עשרה גלגלים, שכל, מקיף, מולות, שרתי, צדק, מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה. ואלו הן עשרה תכונות, מוח, חך, לשון, זרוע ימין, זרוע שמאל, חוט השדרה, שוק ימין, שוק שמאל, ברית, לב, עכ"ה. כל זה הצעתי לפניכם, תן לחכם ויחכם עוד וקובץ על ידי ירבה לקשר הענינים להדרי, ולהוסיף עליהם עוד ענינים שהם במספר עשר, כי לא במקרה הוא מה שמספר כולם שוין במספר עשרה.

ט

והנה רבת שבעה לה נפשי עונג וגם שמחה להתפלל כאן עם התשב"ר, וכמו כן התענגתי לראות איך שלמדו לפני התפלה, ואבקש להמשיך בדרך זה לעסוק בתורה ובתפלה, כי תכלית ביאתכם לכאן להיות חפשי מהבלי עולם הזה שתוכלו להתעלות בתורה ויר"ש, ללמוד בהתמדה ולהתפלל כבונה. שמועה טובה שמעתי שהרבה ילדי תשב"ר קבלו על עצמם שלא לשיח שיחת חולין לפני התפלה, ואבקש שתמשיכו כן הלאה, ולהתנהג בקדושה ולהתעלות בתורה ויר"ש ומדות טובות, הן מה שנוגע בין אדם למקום והן מה שנוגע בין אדם לחבירו, בחדשים אלו במקום הזה הוא הזדמנות טובה לקנות שלימות במדות טובות, שייצע אחד את חבירו מה שחסר לו הן בגשמיות והן ברוחניות, וכן לחזור מה שלמדו במשך השנה, ואבקש המנהלים להביא לי רשימה מכל התלמידים המוכנים להתבונן על כל מה שלמדו בשנה זו.

ומידי דברי לפני התשב"ר מצאתי מקום נכון לעורר על דבר הלכה, הנה כל אחד יודע דאסור לו לאדם שיהנה מן העולם הזה בלא ברכה, ואמרו חז"ל (ברכות לה). דכל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו נהנה מקדשי שמים. וכל ילד מתחנך על זה ורגיל לברך משחר מל ילדותו. אך לא כל אחד מכיר הלכות ברכות, ועל ידי זה מצוי מאד שיכשלו בברכה לבטלה. ואזכיר במיוחד הלכה זו של האוכל במקום אחד ושינה את מקומו והלך למקום אחר, בפת אין צריך לחזור ולברך, ובשאר ברכת הנהנין צריך לחזור ולברך במקומו (עיין או"ח סי' קע"ח וסי' קפ"ד). והלכה זו נוגע הרבה לילדים שרגילים לילך ממקום למקום במרוצתם, ובפרט בשהותם במקום הזה, ולכן צריכים לדקדק בדינים אלו, שלא יכשלו ח"ו לאכול בלי ברכה.

י

ואסיים בדבר טוב, לפרש הכתוב (תהלים ע"א) וכל קרני רשעים אנדע תרוממנה קרנות צדיק. ויתבאר על פי מה שכתב א"ז וללה"ה בישמח משה (איוב י"ד) על מה שאנו מבקשים (בפליחות אחר הידוי) ותן בלבינו לעזוב דרך רשע וחיש לנו ישע, כי לעתיד לבא אשר יבער רוח הטומאה מן הארץ, אם כן לא יהיה דרך רשע בעולם, ויקח מן הרי של רשע שהוא מאתים במספר ק"ץ, ויבא קץ הימין וישאר מן הרי י"ד, ובצירוף על הש"ע יהיה יש"ע. והיינו ותן בלבינו לעזוב דרך רשע, וממילא וחיש לנו ישע, עכ"ה.

וזה שאמר וכל קרני רשעים אנדע, היינו כשאברות אנדע קרני רשעים, אות ר' שבקרנות וקצוות של רשע, תרוממנה קרנות צדיק, ר"ל שמן אות ר' של רשע תרוממנה אותיות שבקרנות וקצוות של צדיק שהם אותיות ק"ץ, אז ישאר י' ובצירוף ש"ע של רשע וחיש לנו ישע, הישועה שלימה במהרה בימינו שאנו מחכים לה.

והש"ת יעזור שתזכו ללמוד בהתמדה ולהתפלל כראוי ולהתנהג בהנהגה טובה, והברכה אחת הוא להנהלה שהשקיע כוחות עצומות כאן, הנהלה גשמי שכל אחד מכיר את עמלם, כי עתה ה' הרחיב לנו משנה העבר, הש"ת ישלם להם שכרם, והנהלה רוחני המשקיעים כוחות עצומות וכל המלמדים ומג"ש העוסקים במלאכת קודש וכל התלמידים, הש"ת יהא בעזריכם שיהיה לכם "א געזונטן זומער א הצלחהדיגע זומער" עסקן בתורה בהתמדה ותתעלו בתורה ויר"ש, עומדים אנו בחודש תמוז, וכולנו מצפים שכל החרשים הללו יתחפכו לששון ולשמחה ולמועדים טובים, יעזור הש"ת שנוכח לזה בקרוב לביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

*

דרשה לתלמידי ישיבת היכל התורה

כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב, ופירש"י אני מסתכל בראשיתם ובתחילת שרשיהם ואני רואה אותם מיוסדים וחזקים בצורים וגבעות הללו על ידי אבות ואמהות. ויש להבין כוונת אומרו שבני ישראל מיוסדים וחזקים על ידי אבות ואמהות.

ויתבאר על פי מה שכתב א"ז וללה"ה בקדושת י"ט (לראש השנה אות ה) לבאר למה נתייחס עקידת יצחק לנסיון אברהם דייקא, הא עיקר הנסיון היה על יצחק על שהסכים לישיבתו, אמנם באמת אחד היה אברהם מוצל מאור כשדים אשר רצה למסור נפשו של בנו יחידו ולשוחטו במצות ה' ובאמת היה נסיון גדול, אמנם עבודת אברהם אבינו לא זו בלבד היתה, אלא יתר על כן כי כל כך גדלה בלבו אהבת הקב"ה ברשפי אש וההשתוקקות לעשות רצון קונו באין מפריע, עד שאהבתו התקועה בלבו הוליד גם בלב בנו יחידו התעוררות להקריב עצמו לעולה אשה ריה ניהוח לה. ולכן נאמר בתורה הקדושה והאלהים נסה את אברהם דייקא, דבאמת הראשון במסירות נפש זה היה אברהם אבינו, ומה שגם יצחק לא מיאן והסכים לזה, זה נופא היה מעבודת אברהם אבינו, כי בצדקתו ובקדושתו הפעיל כל כך בלב יצחק מסירות נפש זה ומאתו היה, ועל שמו נקראת יען כי מידו בא לו גם כן התעוררות למסירות נפש, ואברהם אבינו הוא שפעל והכניס אהבת ה' בבנו ובזרעו אחריו שגם המה ימסרו נפשם ומאודם לה', ועל זה נאמר יען אשר עשית את הרבר הזה, שהפעיל שגם זרעו אחריו ימסרו נפשם להקב"ה, עכ"ה ק.

ועל פי זה אמרתי לפרש מה שנאמר שם בפרשת העקידה (בראשית כ"ב) ויאמר אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם, וחז"ל דרשו (במות ס"ב) שבו לכם פה עם החמור, עם הדומה לחמור. וצריך ביאור מה נתכוין לזה אברהם אבינו כעת. ולפי האמור י"ל על דרך שפירשו בספרי הקודש (תולדות יעקב יוסף פ' שופטים) מאמרם ז"ל (ברכות ל"ג) אין לגבי משה יראה מילתא זוטרתא היא, שהכוונה על אותו הדור שהיו לגבי משה רבינו אשר אצלם היתה היראה מילתא זוטרתא. ובכן מאחר שאברהם אבינו בלכתו בדרך אל העקידה נתלהב לבבו לעבודת הבורא ית"ש ותוקד בקרבו להבת שלהבת בהתלהבות המצוה, הוי מילתא זוטרתא מה שיצחק היה מוכן להעקידה, כי נתפעל לבו בראותו השתוקקותו של אברהם אבינו, אמנם ישמעאל ואליעזר היו עומדים בקריות כמו מימים ימימה ולא נתלהבו עמם בראותם עבודתו, ולכן כאשר ראה אברהם שעומדים במודינתם הקודמת, לזה אמר להם שבו לכם פה עם החמור, עם הדומה לחמור, דודאי לית דין בר נש אם לא נשפעו מהתלהבותו של אברהם אבינו.

ובדרך זה אמרתי לבאר מאמר הגמרא (גיטין נ"ג) בהוא עוברא דאשה ושבעה בניה, אתויהו לקמא קמיה דקיסר, אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים, אמר להו כתיב בתורה (שמות כ"ב) אנכי ה' אלהיך, אפקוהו וקטלוהו, אתויהו לאידך וכן כל בניה וכולם השיבו לו בפניו והוציאו אותם להריגה, אמרה אימיה, בניי לבו ואמרו לאברהם אביכם אתה עקרת מזבח אחד ואני עקרתי שבעה מזבחות, ולכאורה יש

להבין הכי רצתה בזה להתגדל שהיא גדולה במעשיה מאברהם אבינו. אך לפי האמור י"ל כי האשה אמרה כך בענותנותה ובצדקתה להודיע לאברהם אבינו מהיכן לקחה כחות הנפש למסור את שבעת בניה על קדושת השם, ולזה אמרה בניי לכו ואמרו לאברהם אביכם אתה עקדת מזבח אחד ואני עקדתי שבעה מזבחות, כלומר כי מכח קדושתו של אברהם אבינו אשר עקד את יצחק בנו על גבי המזבח, הוליד כח זה בלבבות בני ישראל בכל הדורות שיהיו כולם מוכנים ועומדים למסור נפשם על קדושת השם, עד שאותה אשה זכתה לעקוד את שבעה בניה על קדושת השם.

והנה מודעת זאת כי יסוד קיומה של אומה הישראלית הוא אך ורק בכח התורה הקדושה, אך אמרו חז"ל (גיטין נז:) אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, הרי שבכדי שתתקיים התורה בידינו מן ההכרח שנהיה מוכנים ומזומנים למסור נפשינו על קדושת השם בכל עת ובכל זמן. ובוה יתבאר הכתוב כי מראש צורים אראנו, ופירש"י אני מסתכל בראשיתן ובתחלת שרשיהם, היינו כח של מסירות נפש אשר השריש אברהם אבינו בבניו אחריו בעקידת יצחק, ומכח זה הן מיוסדים וחזקים כצורים וכנבעות הללו, שיש להם קיום נצחי על ידי התורה, וזהו בכח המסירות נפש שהשרישו אברהם אבינו ושרה אמינו וכל האבות הקדושים והאמהות בבניהם אחריהם.

אמנם ידוע מה שכתב המהרש"א בח"א בפ"א אמרם אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, דהיינו שממית גופו ומסלק ממנו מותרות התאוה, עכ"ד. (והאריך בזה מרן ד"ר זללחה דברבי יואל פ' תוריע עמוד שח). וכוונת הדברים הוא על פי מה שהביא התוס' (כתובות קד. ד"ה לא) בשם המדרש (תד"ר פכ"ו) עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו, ע"ש. וזה הכוונה אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, היינו שמסיר ממנו מותרות התאוה, כי לא ישיג האדם את התורה מתוך תענוג הגוף, אלא הרבה צריכים להתייגע על התורה, וכמו שכתב רש"י"ל אם בחקותי תלכו, שתהיו עמלים בתורה. וידע כי באם לא יעלה בידו בפעם הראשון ינסה שנית וגם פעם שלישית, ולא יתירשל מלייגע ולהטריד מוחו בעסק התורה, כי בלי יגיעה לא יוכל להשיג התורה, ואין התורה נקנית אלא בעמל יגיעה דוקא, ורק על ידי היגיעה והרצון להבין התורה הקדושה יכולים לזכות לכתרה של תורה, ובכך עסקו בתורה ובמצות בהרחבת הדעת.

והשי"ת היא בעזריכם שתזכו להתייגע בתורה ולהבין חכמת התורה, השי"ת יאר עינינו בתורה הקדושה שנוכח לעסוק בתורה מתוך הרחבת הדעת וכל טוב, וכל המרביצי תורה יהיה להם הצלחה וסייעתא דשמיא, וכל תלמידי ישיבה השי"ת יהא בעזרם שיצליחו ויקנו שלימות בתורה ויזכו להשיג אמיתית התורה הקדושה, ובזכות לימוד התורה נזכה לביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

*

דרשה לתלמידי ישיבת באר התורה

כי מראש צורים אראנו ומנבעות אשורנו הן עם לכרד ישכון ובגוים לא יתחשב, ופירש"י אני מסתכל בראשיתם ובתחילת שרשיהם ואני רואה אותם מיוסדים וחזקים כצורים וגבעות הללו על ידי אבות ואמהות. ויש להבין כוונת אומרו שבני ישראל מיוסדים וחזקים על ידי אבות ואמהות.

ויתבאר על פי מה שביאר מרן ד"ר זללחה דברבי יואל (פ' ויחי עמוד תצו) בכוונת הגמרא (תענית ה:) יעקב אבינו לא מת, כי יעקב אבינו בחיים חיותו היה משפיע קדושה גדולה לכל ישראל, ובכוחו ובזכותו ניצולו כל אותו הדור מחטא ופשע, ואף לאחר מיתתו עדיין זכותו קיימת להגין על ישראל, ע"ש. והאריך בזה אבא מארי זללחה בברך משה (פ' ויחי עמוד שו), ע"ש. ואכן בכחו ובזכותו אנו חיים,

חיים שיש בהם אהבת תורה ויר"ש, כי כחו של יעקב אבינו נשאר לעד, וזכותו קיימת להגן עלינו שנוכל להתחזק בימי הגלות שלא להגרר אחר זרם השוק ונעבדו יו"ש בלבב שלם. וזהו ענין יעקב אבינו לא מת, דכיון שאנו זוכים להשפעתו קדושתו הרי הוא כאילו חי עמנו.

ועל פי זה פירשתי הכתוב (שמות יג ט) והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך. ויש להבין למה תלה הכתוב לימוד התורה למצות תפלין דנראה כנתינת טעם. אמנם י"ל על פי מה דאיתא במס' סנהדרין (דף ד:) תניא (מנין לארבע בתים בתפלין של ראש), למטפת (דברים ו ח) למטפת (דברים יא יח) למטפת (שמות יג טו), הרי כאן ארבע דברי רבי ישמעאל. וכתבו בתוס' (ד"ה למטפת) תימה דלא כתיב וי"ו בין פ"א לת"ו בכולהו, ויש מפרשים משום דכתיב (שמות יג טו) ולמטפת, וגורעין וי"ו דבריש התיבה, ומוסיפין בסוף התיבה ודורשין, ע"ש. הרי כי ממצות תפלין יש ראייה דגורעין ומוסיפין ודורשין. והנה כתב בנחלת יעקב (פ' ויחי אות ט) כי מה שאמרו חז"ל יעקב אבינו לא מת, יש ללמוד מגורעין ומוסיפין, דכתיב (מ"ה ז ט) תתן אמת ליעקב, וגורעין הלמ"ד מן ליעקב, ומוסיפין לתיבת אמת והוא יעקב ל"א מ"ת, עכ"ד. ובוה יתבאר הכתוב והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך, והיינו ארבע בתים בתפלין של ראש, והטעם דגורעין ומוסיפין ודורשין, למען תהיה תורת ה' בפיך, על דרך שדרשו (סוכה מ:) תהיה בהוייתה תהא, היינו שתתקיים התורה הקדושה בידינו, כי בכחו של יעקב אבינו שלא מת, כדמוכח מגורעין ומוסיפין ודורשין, קדושתו תתלווה אתנו להצילינו מנסיונות היצה"ר ומפגעי הזמן, ובזכותו אנו חיים ודבוקים בהתורה הקדושה והמצוות לעד ולנצח נצחים כי לא תשכח מפי זרעו.

והנה מבואר בספ"ק (עין דברי יואל פ' בלק עמוד קכ) כי בלעם הרשע רצה לשלוט עין הרע בישראל, שלא יחזיקו מעמד באחרית הימים בעיקבתא דמשיחא. ולזה אמר כי מראש צורים אראנו, ופירש"י אני מסתכל בראשיתם ובתחלת שרשיהן, שראה כי כח קדושתו של יעקב נשאר נצחי, דיעקב אבינו לא מת, ועל ידי זה אני רואה אותם מיוסדים וחזקים כצורים וגבעות הללו על ידי אבות ואמהות, שהגם שבכחות עצמם לא יוכלו להחזיק מעמד, עם כל זה בכח האבות ואמהות יחזיקו מעמד לעסוק בתורה ובתפלה ולעשות רצון הבורא, וגם בגלות החל הזה כלל ישראל חי וקים בזכותו של יעקב אבינו. וכמו כן הבחורים היושבים כאן באהלה של תורה ומתייגעים בתורה, אין זה רק בכח האבות הקדושים אשר האירו בלבבות בני ישראל עד סוף כל הדורות, והוא מכחו של יעקב אבינו.

השי"ת יעזור שתוכלו להמשיך בעסק התורה מתוך הרחבת הדעת, בבחינת גורעין ומוסיפין ודורשין, שגם בזמן שיש איזה גרעון בחלק הגשמי, מכל מקום מוסיפין ודורשין לעסוק בתורה גם במצב כזה. יצו ה' אתכם את הברכה בהצלחה וסייעתא דשמיא, השי"ת יעזור שיהיה א"ה הרחבת יתירה, ועד אז תזהרו להמשיך בעסק בתורה, איש את רעהו יעזור, והמקום מוכשר לקנות שלימות במדות טובות, שאחד מסייע לחבירו. והשי"ת יעזור שתצליחו בכל הענינים, וחדשים הללו יעברו כסייעתא דשמיא בבריאיות ובנחת ובהרחבת הדעת, ותזכו להתעלות בתורה במעלות ומדות טובות ויר"ש בהשגה והבנה, והברכה אחת הוא לחברי ההנהלה המסורים בל"ג במשך השנה, וגם עכשיו לימי הקיץ סדרו מקום הזה, השי"ת יתן להם סייעתא דשמיא ובכל אשר יפנו יצליחו, וכל העוסקים במלאכת הקודש יצליחו ויזכו להרביץ תורה בטהרה בהרחבת הדעת ובכל מילי דמיטב, ואתם בחורי חמד עסקו בתורה בהתמדה, ותזכו להתעלות בידיעת התורה בהבנת התורה ובהתמדת התורה ובכל הענינים, ויהיה לכם יר"ש, וכל שיראת חטאו קודמת להכמתו מתקיימת, מיוסדים וחזקים כצורים וכנבעות הללו, עדי רחם הקב"ה על כלל ישראל ונזכה לביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

*

דרשה לתלמידי ישיבת קרן התורה

כי מראש צורים אראנו ומנבעות אשורנו הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב, ופירש"י אני מסתכל בראשיתם ובתחילת שרשיהם ואני רואה אותם מיוסדים וחזקים כצורים וגבעות הללו על ידי אבות ואמהות. ויש להבין כוונת אומרו שבני ישראל מיוסדים וחזקים על ידי אבות ואמהות.

ואפ"ל על פי דברי מרן ד"ר זלחה"ה בדברי יואל (פ' קדושים עמוד קעה) דידוע שכל אדם מישראל יש לו חזקת כשרות, וטעם הדבר כתב בפני יהושע (גיטין יז.) שהיא מטעם רוב, כי רוב ישראל כשרים הם. אכן מה נעני אגן ברא בתראה הדין דליכא למיזל בתר רובא כי אין רוב הדור כשרים, ולכן צריך לומר שחזקה זו היא מכת חזקת אבהתא, כי האבות הקדושים הטביעו כח הקדושה בנפשות בניהם ובני בניהם לדורותיהם לעשות רצון קונם, ומזה נחקק בטבע כל איש ישראל לקיים תורה ומצוות, וכמו שכתב התניא בליקוטי אמרים (פרק יח) כי בלב כל אחד מישראל מונח אהבה מסותרת להש"ת שהיא ירושה מאבותינו, ולכן אפילו קל שבקלים ימסור את נפשו על קדושת השם. ובאזהב ישראל (פ' יורא) אסמכיה אקרא (בראשית יח ט) כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה', ולכאורה הול"ל למען אשר יצוה לשמור דרך ה', אך הכוונה שאברהם אבינו נטע קדושה גדולה בלב בניו עד שהטביע בטבע נפשותיהם שבודאי ישמרו דרך ה', ולכן נאמר ושמרו, כלומר שבודאי ישמרו מאחר שכבר נחקק בטבעם, עכ"ל.

וזה שאמר כי מראש צורים אראנו, ופירש"י אני מסתכל בראשיתן ובתחלת שרשיהן, היינו כח האבות הקדושים אשר השרישו בבניהם אחריהם ושמרו דרך ה', ועל ידי כן הם מיוסדים וחזקים כצורים וגבעות הללו על ידי אבות ואמהות, שבני ישראל מיוסדים בדרך התורה והיראה מכת האבות והאמהות אשר השרישו כח הקדושה בבני ישראל וזה מלווה אותנו עד היום הזה ויש לנו חזקת כשרות, כי בטבע ובתולדה הוא בבני ישראל שישמרו דרך ה'.

ובכן כל איש ישראל יש לו בתולדה חזקת כשרות, ומונח בקרבו כח הטוב וכת הקדושה אשר זה תובע ממנו שיתנהג בדרך הישר לשמור דרך ה', ואם כי בודאי שיש בחירה חפשית, ומי שאינו רוצה בדוקא יש לו בחירה, מכל מקום בתולדה מונח בקרב איש ישראל שירצה להתנהג בדרך טוב, וצריכים רק להשגיח שלא לקלקל החזקת כשרות ואז בטבע ובניקל יוכל לבחור בטוב, כי על כל חזקה יכולים לערער, ויש שפקעה חזקתו, וכן הוא בחזקת כשרות, שבאם חלילה יעשה מעשים אשר לא יעשו פקעה חזקתו, אבל כל עוד שלא נפסק החזקה ומתנהג בדרך הישר יש לו חזקת כשרות, וזהו עבודתינו להמשיך החזקת כשרות של האבות והאמהות לדורות העתידים.

ובאמת כל זה תלוי בימי הבחירות, אני מסתכל בראשיתם, רמז על ימי הבחירות שעל ידם כל שנות החיים הם מיוסדים וחזקים כצורים וכנבעות, ואם ימי הנעורים הם כשורה, אז הוא יסוד חזק על כל ימי החיים. ולזה צריכין להתנהג ביראת שמים, להתלהב בקיום המצוות ולהרגיש חיות דקדושה ואושר בעבודת ה', אשרינו מה טוב חלקינו ומה נעים גורלינו, הן הן דיבורים אמיתיים לכל אדם שזוכה להאושר האמיתי, להשכים בבוקר ללמוד תורה, ולהתפלל ולקיים מצות, כל מצוה מן התרי"ג מצות הוא אוצר בפני עצמו, וזה צריך להיות האושר הגדול להאדם, על מה שיש לו בשר ודם קרוין מחומר הזכיה לקיים מצות הבורא ית"ש.

ברוך אלקינו שבראנו לכבודו, כמה רבי רבבות אומות העולם שאינם יודעים על מה ולמה נבראו, דאכלי נהמא בנהמא (ביצה טז.), כל מטרתם בעולם הזה הוא לאכול ולשתות ולישן כרי שיהיה להם כח לעבוד עבודתם, ועוסקים בפרנסתם למען יוכלו לאכול ולשתות ולישן, וככה חוזר חלילה בכל יום, כל ימיהם ושנותם בבחלה והבלי הכלים. לא כן אנתנו בני ישראל בני אל חי, אשר הקב"ה הפיח

באפינו נשמה קדושה חלק אלקי ממעל ויכולים לעשות רצון ה' לעסוק בתורה ולהתפלל בכל יום להניח תפילין ולקיים מצות, וזה צריך להכניס בנו חיות ולרומם אותנו שנגיש שבחר הקב"ה בנו מכל העמים ולהודות לה' אשר נתן לנו את תורתו ונשתנו אנתנו מכל אומה ולשון, כל הילוך החיים שלנו הוא שונה מכל האומות, וכתוב (דברים ל ט) ובחרת בחיים, היינו תורת חיים ודברי אלקים חיים, שזהו החיות האמיתי, כי הם חיינו ואורך ימינו, וצריכים להרגיש כל זה.

ועבשיו בימות הקיץ שבאו לכאן חוץ לעיר שמורים מראיית דברים שאינם מהוגנים, ב"ה יכולים להיות כאן בד' אמות של הלכה ביום ובלילה, על כן תראו למלאות הזמן ולעסוק בתורה בהתמדה, ופירושו של התמדה אינו בריבוי השעות כל אחד לפי התמדתו, רק הכוונה למלאות כל הרגעים בהשעה שלומה, שלא ללמוד בסירוגין בהפסקה לכאן ולכאן, רק ברציפות בלי שום הפסק משך כל זמן הלימוד.

ויצו ה' את הברכה עם הנחלת הישיבה הר"מ הרה"ג מנייפעסט שליט"א ואתו עמו כל המשפיעים והעוסקים במלאכת הקודש שיצליחו בפעולתם, והבחורים יקבלו מהם, והש"ת יעזור שימי הקיץ יעברו בהצלחה וסייעתא דשמיא, וכן המסייעים ההנהלה גשמיות יתן להם הקב"ה שפע ברכה והצלחה שיוכלו להמשיך הלאה בהרחבת גבולי הקדושה מתוך נחת והרחבה. והש"ת יהא בעזריכם שתזכו לעסוק בתורה בהרחבת הדעת בלי מפריע בבריאות ובנחת ובכל טוב, ערי נזכה לביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

*

סיום מס' גימין בחבורת יסודי התורה

שנערך יחד עם הנוכת חדרי תפלה

בביהמ"ד הגדול זכרון יחיאל מיכל בקרית יואל משה מאנטיסעלא יצ"ו

כי מראש צורים אראנו ומנבעות אשורנו הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב, ופירש"י אני מסתכל בראשיתם ובתחילת שרשיהם ואני רואה אותם מיוסדים וחזקים כצורים וגבעות הללו על ידי אבות ואמהות. ויש להבין כוונת אומרו שבני ישראל מיוסדים וחזקים על ידי אבות ואמהות.

ונראה בהקדם מה ששינו במכילתין במס' גימין (דף מז): איתמר המוכר שדהו לפירות, רבי יוחנן אמר מביא וקורא, ריש לקיש אמר מביא ואינו קורא, רבי יוחנן אמר מביא וקורא קנין פירות קנין הגוף דמי, ריש לקיש אמר מביא ואינו קורא קנין פירות לאו קנין הגוף דמי. ולהלן שם בנמרא (דף מה). אמר רב יוסף אי לאו דאמר רבי יוחנן קנין פירות קנין הגוף דמי לא מצא דידו ורגליו בבית המדרש, דאמר רבי אסי אמר רבי יוחנן האחיך שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל, ואי סלקא דעתך לאו קנין הגוף דמי לא משכחת דמייתי ביכורים אלא חד בר חד עד יהושע בן נון.

ויש להביא ראיה דקנין פירות קנין הגוף דגם האבות הקדושים והאמהות נקטו כן להלכה, דמצינו בקרא (בראשית לא ט) ותגנוב רחל את התרפים אשר לאביה, ונתקשו המפרשים בזה איך נגבה רחל את התרפים, הא גם בני נח נצטוו על הגזל, וכן נח שנב חייב מיתה (פנחסין טז), ותרין בשו"ת בית יצחק (אה"ע ח"ב בהג' בסוף הספר סימן א אות ד) על פי שיטת הראשונים דאיסורי הנאה אין להן בעלים והוי הפקר, ומהאי טעמא נגבה התרפים דאין בזה משום גזל, משום דהוה הפקר דהוי בכלל איסורי הנאה דאין להן בעלים. (ועיין בשו"ת שבות יעקב ח"ג סימן ל"ח). אך זהו רק לשיטת הרשב"א בתשובותיו (ח"א סימן תשמ"ו) ובתירושו למס' גדרים (דף פה). דאיסורי הנאה אין להן בעלים, וכן משמע בתוס' (כתובות לז: תר"ה גג שור) כדברי הרשב"א, אבל שיטת הריב"ש (פ' ת"א) וכן מבואר בתירושי הרשב"א על מס' סוכה (דף לה). המיוחסים להריב"ש ז"ל, דאיסורי הנאה יש להם בעלים.

וכתב בשו"ת קול אריה (סימן י"ח) דדבר זה אי איסורי הנאה יש להן בעלים, תלוי אי אמרינן קנין פירות כקנין הגוף או לא, דהנה כתב הרשב"ם (בבא בתרא נ. ד"ה כק"ה) דסברת המאן דאמר קנין פירות כקנין הגוף, הוא משום דכל עצמו וגופו של חפץ עומד לתשמישו, ולכן למי ששייך התשמיש שייך גם כן הגוף, דהגוף הוי טפל להתשמיש, ומאן דס"ל לאו כקנין הגוף, ס"ל להתשמיש והגוף הם ב' ענינים מחולקים ועיקר הוי הגוף, ע"ש. ולפי זה הוא הדין לגבי איסור הנאה דליכא רק הגוף, דתשמיש אין כאן שהרי אסור בהנאה, אי אמרינן קנין פירות כקנין הגוף, איסור הנאה לית ליה בעלים, כיון דעיקר החפץ עומד לתשמישו והרי התשמיש נאסר, ואף הגוף לית ליה, ואי אמרינן קנין פירות לאו כקנין הגוף אף התשמיש נאסר, על כל פנים על הגוף נשאר שם בעלים, עכ"ד. נמצא דרחל אמינו שגנבה את התרפים משום דאיסורי הנאה אין להן בעלים, על כרחך דנקטה כסברת המ"ד קנין פירות כקנין הגוף.

ובדבר הזה יש לומר גם באברהם אבינו דאיתא במדרש (ב"ר פ"ח ס"ג) תרח עובר צלמים היה, חד זמן נפיק לאתרא, הושיב לאברהם מוכר תחתיו, ולקח אברהם מקל ושיבר את כולם, ע"ש סיפור הענין באריכות. והנה גם באברהם קשה איך שיבר צלמים של אביו הא הוי גזל, וצריך לומר דנקט להלכה דאיסורי הנאה אין להם בעלים, והיינו כמאן דאמר קנין פירות כקנין הגוף, וכיון דעיקר החפץ עומד לתשמישו והרי התשמיש נאסר, אף הגוף לית ליה, והיה מותר לשבור עבודה זרה. ועל פי הדברים האלה נקח חיזוק לנפשינו לדעת חז"ן ערכה של שעה אחת לימוד התורה, הגם שנראה לעין האדם שזה אינו אלא דבר מועט, ויש שיאמר האדם כי רק מי שזוכה להיות תורתו אומנתו ובה יתנה יומם וליילה, אצלו נחשב התורה לקנין נצחי, לא כן אני שהנני טרוד על המחיה ועל הכלכלה ואין לי פנאי כמעט לעסוק בתורה וזלת שעה אחת או שתים בבוקר או בערב לפי מסת הפנאי, הרי זה אינו רק קנין זמני, ובפרט אם אין לימודו דבר המתקיים לעד ששוכח דבר ממשנתו הרי אינו אלא קנין זמני, ולשיטת הר"ן (טורים כט. ד"ה אמר ליה) קנין לזמן הוי רק קנין פירות, וכן פסק הרא"ש (סוכה פ"ג ס"ל) דקנין לשעה לא הוי קנין, משום דלא הוי אלא קנין פירות, וקנין פירות לאו כקנין הגוף. ובכן לא נחשב לכולם. וגם זאת יש שיחשוב האדם, הלא כל ימינו עלי חלד אינו אלא לזמן מועט כמאמרינו (תהלים ז') ימי שנותינו בהם שבעים שנה, והאדם אינו חי לעולם, ואם כן אף אם יזכה לישב באהלה של תורה כל ימי חייו, גם כן לא יחשב התורה אצלו רק לקנין זמני, וקנין פירות לאו כקנין הגוף. אבל באמת חלילה וחלילה לומר כן, כי בודאי חשוב מאד בעיני ה' כל שעה ושעה שהאדם עוסק בתורה בקביעות, ואף אם הוא רק שעות אחדות ביום, דהרי האבות הקדושים נקטו להלכה כרבי יוחנן דקנין פירות כקנין הגוף, ואם כן אף שאינו זוכה לקנין בתורה הקדושה רק כקנין לשעה, כקנין הגוף הוא, וגם המעט תורה שהוא לומר בכל יום חשוב מאד בשמים.

ובזה יתבאר מה שאמר רב יוסף אי לאו דאמר רבי יוחנן קנין פירות כקנין הגוף דמי לא מצא ידיו ורגליו בבית המדרש, דהנה מי יאמר זכיתי לבי להיות דבוק בתורה הקדושה כל ימי חיי שיחשב התורה אצלו קנין עולמים וקנין הגוף, אבל לשיטת רבי יוחנן דקנין פירות כקנין הגוף, אם כן אפילו קנין לזמן הוי קנין, ובכן מצאנו ידינו ורגלנו בבית המדרש, דאף מי שלא נתעצם בעצם התורה כקנין הגוף לישב כל היום על התורה ועל העבודה, מכל מקום חשוב מאוד בשמים כל שעה ושעה אשר האדם פונה עצמו מכל עסקיו כדי לעסוק בתורה, ואף שהוא רק קנין זמני נחשב כאילו התורה קנויה לו כקנין הגוף.

וזהו ביאור דברי רש"י כי מראש צורים אראנו, אני מסתכל בראשיתם ובתחלת שרשיהם, היינו על אברהם אבינו ורחל אמינו אשר בפעולתם הוכיחו דקנין פירות כקנין הגוף, ומכאן זה אני רואה אותם, היינו כל איש ישראל הבא בביהמ"ד לקבוע עתים לתורה אפילו על שעה אחת, מיוסדים וחזקים כצורים

וגבעות הללו על ידי אבות ואמהות, כי ממעשי אברהם ורחל אנו רואים דקנין פירות כקנין הגוף, וממילא כל שעה ושעה של עסק התורה אף שהוא רק קנין זמני, נחשב כקנין הגוף. וזוהו אנו למדים מעלת וחשיבות הבעלי בתים הטורדים כל היום על המחיה ועל הכלכלה, ועם כל זה רעבים גם עיפים, רגלם מוליכות אותם לביהמ"ד לעסוק בתורה, ואפילו הוא רק על שעה אחת, עם כל זה חשוב מאד מאד אצל הבוכ"ע, וכל זה אנו למדים במס' גיטין אשר סיימנו עכשיו.

אולם עדיין לא מיתוקמא מילתא אליבא דהלכתא, שהרי פסק הרמב"ם (הל' ביכורים פ"ד ה"ז) דקנין פירות לאו כקנין הגוף דמי, אכן י"ל על פי דברי כ"ק מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (לראש השנה עמוד סג) על מה שאמרו חז"ל (עירובין י"ג) גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאין בדרורו של רבי מאיר כמותו, ומפני מה לא קבעו הלכה כמותו מפני שלא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו. דלפי זה יתכן כי מה שאין הלכה כרבי מאיר היינו דוקא בעולם הזה, שלא יכלו לעמוד על סוף דעתו, אבל להיות כי כלפי שמאי גלוי שאין בדרורו כמותו, והקב"ה יכול לעמוד על סוף דעתו של רבי מאיר, שפיר הקב"ה כביכול פוסק הלכתא כרבי מאיר, עכ"ד. והנה מבואר בסוגיא דקנין פירות (גיטין מח.) דרבי מאיר ס"ל דקנין פירות כקנין הגוף, ולפי זה בודאי גם בשמים הקב"ה פוסק הלכתא כמותו כרבי מאיר, ועל כן כאשר האדם בא בביהמ"ד ועוסק בתורה אפילו רק שעה קטנה, ובעיניו לא יתחשב לכולם שהרי הוא קנין זמני, עם כל זה ידע שאצל הקב"ה הוא חשוב מאד, כי הוא יתברך פוסק הלכה כרבי מאיר דקנין לשעה וקנין פירות הוי כקנין הגוף.

ויש לרמז זה בפסוק להלן בפרשה, מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, יעקב רמז לפשוטי עם, הן בעלי המסחר אשר אין תורתם אומנתם, והביהמ"ד הוא להם כאהל עראי מחמת שאינם עוסקים בתורה כל היום, ועם כל זה מדבר הכתוב בשבחן מה טובו אהליך יעקב, השיעורי תורה בבוקר ובערב של הבעלי בתים שאין תורתם אומנתם, דהרי אצל הקב"ה נחשב גם זה כקנין הגוף וחשוב מאד בעיני ה'. ובכן כאשר זכינו לסיים מס' גיטין שנלמד על ידי מאות בעלי בתים אנ"ש בעלי בתים הטורדים על המחיה ועל הכלכלה, והמה באים בביהמ"ד על שעה אחת בעד קנין פירות, ראוי לדבר בשבחן של הבעלי בתים הקבועים עתים לתורה, כי האבות הקדושים מתפארים בתורתם, "אברהם אבינו איז שטאלין מיט אייך, און רחל אמינו איז שטאלין מיט אייך", כי המה סברו דקנין פירות כקנין הגוף, ולשיטתם גם השעה אחת ביום של לימוד התורה חשובה מאד לפני הקב"ה.

ולרגל חינוך חררי התפלה בביהמ"ד פה (שגרב הנדבך החשוב מרה מאיר זעליג ריפפלער ה"ו, והוא הנבר אשר נדב גם בנין הבית רחל בווייליאמסבורג), יש להמליץ במאמר הכתוב מה טובו אהליך יעקב, בנין הזה שהוא אהל עראי רק לשני חדשי הקיץ, משכנותיך ישראל, בנין בית רחל שבהם מתחנכים בנות ישראל במשך ימות השנה והוא בנין קבע. ולפי דברינו הרי אף הביהמ"ד הזה שהוא רק קנין זמני, הרי הוא נחשב כקנין הגוף, כי הקב"ה פוסק הילכתא כרבי מאיר דקנין פירות וקנין לשעה הוי כקנין הגוף.

*

והנה כתב החתם סופר בדרשותיו (לחיד"ק ס"ח דף ט) מציינו שני מיני שמחות, א' בהתחלת הדבר אדם שמח, כי ההתחלה היא חצי הכל (עקרים שער ה), והשנית בעת גמר הדבר, שומחים על גומרה, אבל כל אחד מהני ב' שמחות איננה בשלימות, כי השמחה על ההתחלה יש לו לדאוג שלא יגמרנה, והגומרה אע"פ ששמח מכל מקום כבר עבר ונגמר הדבר והוא ומה לו עוד, מה שאין כן שמחת גמר מצוה כזה סיום גמר כתיבת ספר תורה, היא שמחה על גמר הכתיבה והתחלת הקריאה, שמעוה ומעכשיו יקראו בו ויברכו עליה בכל זמן ועידן, זה הוא שמחה גמורה בשלימות, עכ"ד.

וביום זה שמסיימין מסכת הרי הוא יום שמחה, וכדאיתא בגמרא (שבת ק"ח) אמר אביי תיתי לי דכי חזינא צורבא מרבנן דשלים מסכתיה עבידינא יומא טבא

שמחה על העבר שכבר עסקו בתורה ובתפלה עד היום, ושמחה על העתיד על מה שעוד יתרבה יותר קול התורה והתפלה.

*

איתא במס' ברכות (דף טו.) אמר רבי חמא בר חנינא למה נסמכו אהלים לנחלים דכתיב כנחלים נטיו כנגות עלי נהר כאהלים נטע ה', לומר לך מה נחלים מעלים את האדם מטומאה לטהרה אף אהלים מעלים את האדם מכף חובה לכף זכות.

ויש לפרש על פי המבואר בספח"ק כי עיקר העצה לאדם שיזכה לטהרה ולהנצל מעצת היצה"ר ונסיגות ופגעי הזמן הוא בעסק התורה הקדושה, וכמבואר ברמב"ם (הל' איסור פס"ב הכ"א) יפנה עצמו ומחשבתו לדברי תורה וירחיב דעתו בחכמה. ובזה יתבאר מה שדימו חז"ל נחלים לאהלים, והכוונה בזה דכמו שאנו יודעים כי אין לך דבר שמעלה מטומאה לטהרה אלא טבילה במי מקוה, וזולת זה אי אפשר לטהר בכל פעולה שבעולם אשר יעשה, כמו כן אי אפשר להיות צדיק ולנצח את היצר הרע רק על ידי עסק התורה. ולזה אמרו חז"ל מה נחלים מעלים את האדם מטומאה לטהרה, והיינו כי אך ורק על ידי טבילת האדם במקוה ובנחלים זוכה לטהרה, כמו כן אך ורק דברי תורה מעלים את האדם מכף חובה לכף זכות.

ודבר זה עלינו לדעת ולזכור, חיים אנחנו בתקופה קשה ובמדינה גסה שהוא מלא תאוה, מלא זימה וזוהמא, ובעוה"ר אחב"י נגררים אחר זרם השוק, ישנם נסיגות קשים ומרים בכל יום הן בשמירת עינים והן בדיבור כמעשה ובמחשבה, התנברות היצר הוא באופן נורא ואיום, ובכוחות עצמו אי אפשר לחיות ולנצח כוחות הללו, ואין לנו עצה אחרת רק בכח התורה ואפילו הוא רק שעה אחת ביום, כי המאור שבה נותן כח על כל היום שיוכלו בעור שמו יתברך להנצל מכוחות היצר, ויתקיים ברוך אתה בכו"ך ברוך אתה בצאתך, שיהא ביאתו ממקום העבודה כיציאתו בדרך התורה והיראה.

ולכן כהיום שמתחילין מס' ביצה הוי מצוה שהזמן גרמא להרבות חיילים לתורה, וכל אחד יקבל על עצמו להשתתף בשיעורין תמידין כסדרן בקביעות גמור, הן שיעורים ברבים והן בחברותא והן ביחידות, וחיובא רמיא על כל אחד ואחד שיהיה לו שיעור, כל בן רואה תהלוכות אביו כאשר הוא במעון הקיץ מליל ששי עד אחר יום א', והוא רואה ועד אם יש לו שיעור או אם הוא ח"ו מבלה את הזמן בתבלי עולם הזה, הכן הוא מבין גדול על אביו, ואם ילך אחר התבלי עולם הזה, חלילה כאשר יתגדל הבן יוסיף הוא מדלילה על התבלי ותענוגי עולם הזה, ומי שרוצה לזכות לבנים יראים שלא יגרר אחר מים הזידונים והתבלי הזמן, יש לו רק עצה אחת שיהנה את עצמו לתורה, ואז יתחנכו גם בניו לתורה, ואם הוא יהיה לו שייכות לתורה גם בניו יהיה להם קשר ושייכות עם התורה.

והש"ת יעזור לכל העם הנאמפים, כשם שעזרתנו לסיים מסכת זו, אנו מבקשים לה' שיתן לנו סייעתא דשמיא שנוכה לסיים מס' ביצה וגם מסכתות אחרות, ובזכות לימוד התורה נוכח לגאולה שלימה במהרה בימינו אמן.

לרבנן, אך אם השמחה הוא רק על העבר, מה שזכו ללמוד ולסיים מסכת, אין זה שמחה בשלימות, שהרי העבר אין ומה לו עוד, אמנם כיון שבעת סיום מסכת נוהגין להתחיל מסכת אחרת מחדש, נדוגמת המבואר בטור (א"ח סי' תרס"ט) לגבי שמחת תורה שרגילין להתחיל מיד בראשית כדי שלא יהא פתחון פה לשטן לקטרג לומר כבר סיימו אותה, ע"ש. אם כן השמחה שעושים בסיום מסכת הנהו שמחה בשלימות, שהוא שמחה על העבר מה שזכו ללמוד ולסיים מסכת, וגם שמחה על העתיד בשביל המסכת שמתחילין עכשיו.

ובכן מה נכבד היום שזכינו לסיים מסכת גיטין ולהתחיל מסכת ביצה, והוא שמחה בשלימות לכל אלו שזוכים עתה לסיים מסכת קדושה בש"ס וגם זוכים עתה להתחיל מסכת אחרת, ולעת כזאת שמתחילין מסכת, תקותינו שיתוספו ספסלי ביהמ"ד ויצטרפו עמנו גם אלו שעדיין לא הצטרפו בשיעור זה, ויראו כמו עיניהם שגם בני אדם הטרודים כל היום על המחיה ועל הכלכלה, גם כן יכולים לזכות לסיים כמה מסכתות בש"ס על ידי השתתפות בשיעורי תורה ערב ובוקר. ותלית' כי היום הוא יומא טבא לרבנן אשר מאות אנ"ש זכו לסיים מסכת גיטין, ואקרא לכל אנ"ש שישתתפו בלימוד זה, עכשיו הוא זמן של התחדשות, בהתחלת מסכת, וכל אחד ימלא את ההזדמנות להצטרף ללימוד זה, יש כמה שיעורים בלימוד המסכת, הן בחברותא הן בשיעורי תורה שנלמד ברבים, וגם ישנם שיעורים שנלמד בעיון, כל אחד לפי ערכו ולפי בחינתו.

ובכחו כן שמחת הרחבת גבולי הקדושה בבית המדרש הזה הוא בשלימות היום, כי שמחים על העבר ועל העתיד, זה לנו ששה שנים מעת שנבנה הביהמ"ד הזה, ובעת שהוא כאשר נתחנך הביהמ"ד היה זה כחידוש במעונות הקיץ, כי בימים ההם כאשר נסעו למעונות הקיץ נתרשלו כמה אנשים מלימוד התורה, היו עוזבים את הש"ס בביתם בעיר, והעיקר היו הימים מיועדות לתענוגי עולם הזה, ותלית' שנתייחד המקום הזה במטרה אחת כדי שגם בימות הקיץ ימשיכו בלימוד התורה שמירת המצות וגררי הצניעות, ועשו מהפכה גדולה בענין לימוד התורה על ימות הקיץ, ואנו יודעים ומאמינים כי גם בימות הקיץ זאת התורה לא תהא מוחלפת הן בעניני שמירת התורה והמצות והן בעניני צניעות, והרבה סייע לזה הביהמ"ד שנבנה כאן מקום רחבת ידיים עם שאר ההצטרפויות למען יוכלו לעסוק בתורה בהרחבת הדעת.

והנה הגם שהיה אז שמחה גדולה בבנין הביהמ"ד, עם כל זה הרי בשמחה על ההתחלה יש לדאוג שלא יגרמנה, וגם אנחנו לא ידענו מתחלה איך יפול דבר, אם יפעול הביהמ"ד את מטרתה. אך כהיום השמחה הוא בשלימות, שאנו רואים שהמקום נעשה ב"ה מבצר לתורה עבודה וגמילות חסדים, עד שהיא צר מהכיל הציבור הגדול לומדי ומבקשי תורה שבאים מכל הסביבות לקבוע מדרשם בבית מדרשינו, והוכרחנו להרחיב גבולי הקדושה ובעת מתחנכים החדשים החדשים שהוסיפו לביהמ"ד הזה. ומעלה עשו בקודש לסדר במקומות מיוחדים את מניני תפלה שלא יפריעו את הלומדים, והלומדים לא יפריעו את המתפללים, ועל ידי זה יכולים לעסוק בתורה ובעבודת התפלה בהרחבת הדעת, וזהו שמחה בשלימות.

נערך ונסדר פק"ק קרית יואל יצ"ו - על ידי
ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

להערות והארות, וכן הרוצה ליקח חלק בהוצאת גליון יפנה אל: טע"ט. (845) 662-4421 פקס (845) 782-5651

הגליון הזה נתנדב
לע"נ הרה"ח ר' עמרם ב"ר אברהם ע"ה
נפטר כ"א אדר שנת תש"ל לפ"ק